

психолого-педагогічних умінь, зокрема проєктувальних, гностичних, комунікативних, організаторських, контролю та корекції. Існує потреба у спеціальній підготовці викладачів до ефективної реалізації кредитно-модульної системи. Для такої підготовки оптимальною є тренінгова форма навчання, оскільки вона забезпечує інтенсивне засвоєння необхідних умінь у процесі активної творчої діяльності. У подальшому планується продовжити дослідження особливостей підготовки викладачів до застосування кредитно-модульної системи навчання.

Література

1. Басова Н.В. Педагогика и практическая психология. - Ростов н/Д: "Феникс", 2000. - 416 с.
2. Левитес Д.Г. Автодидактика. Теория и практика конструирования собственных технологий обучения. - М.: Издательство московского психолого-социального института; Воронеж: Издательство НПО "МОДЕК", 2003. - 320 с.
3. Якунин В.А. Педагогическая психология: Учебное пособие. - 2-е изд. - СПб.: Изд-во Михайлова В.А., 2000. - 639 с.

С.М.Щербина

ТЕСТ ЯК ОСНОВНА ФОРМА КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ СТУДЕНІВ В РАМКАХ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ НАВЧАННЯ

В статтє рассматриваются особенности использования тестового контроля как средства объективного оценивания знаний студентов.

The article deals with some peculiarities in using test-control as the means of mostly objective grading of students' knowledge.

Процеси європейської інтеграції охоплюють дедалі більше сфер життєдіяльності, включаючи вищу освіту. Україна чітко визначила орієнтир на входження в освітній і науковий простір Європи, здійснює модернізацію освітньої діяльності в контексті європейських вимог, наполегливо працює над практичним приєднанням до Болонського процесу.

“Головними цілями Болонського процесу є підвищення якості та конкурентоспроможності європейської вищої освіти, мобільності студентів, викладачів, науковців, адміністративного

персоналу європейських вищих навчальних закладів; здатність випускників європейських ВНЗ до працевлаштування в умовах глобального ринку праці” [12, с. 14].

“Основним завданням на цей період є запровадження передбаченої Болонською декларацією системи академічних кредитів, аналогічної ECTS (Європейській кредитно-трансферній системі). Важливий момент запровадження акумулюючої кредитної системи – це можливість враховувати всі досягнення студента, а не тільки навчальне навантаження” [4, с. 3].

Студенти при модульній формі організації навчання завжди повинні знати перелік основних понять, навичок і умінь з кожного конкретного модуля, включаючи кількісну міру оцінки якості засвоєння навчального матеріалу. На основі цього переліку складаються питання і навчальні задачі, що охоплюють всі види робіт по модулю, і виносяться на контроль після вивчення модуля. Як правило, формою контролю є тест.

Ефективним засобом організації контролю у вивченні психолого-педагогічних дисциплін є тестування. Тестовий контроль може забезпечити успішну реалізацію мети і всіх функцій контролю, а також задовольнити вимоги, що висуваються до якості контролю.

Вивченням проблеми удосконалення контролю та дослідженням тестових методик контролю і обґрунтуванням їх ефективності займалися як зарубіжні вчені (Г.Мюнстерберг, Ф.Болтон, Е.Скріпчер, В.Андрі, А.Бене, Г.Еббінгауз та ін.), так і вітчизняні (Б.Ананьєв, Ю.Бабанський, О.Петренко, Н.Тализіна, В.Аванесов, В.Коккота, І.Рапопорт, О.Міролюбов та інші).

В.Коккота зазначає, що тестовий контроль або тестування як термін означає у вузькому сенсі використання і проведення тесту, і в широкому – як сукупність етапів планування, складання і випробування тестів, обробки та інтерпретації результатів проведення тесту.

Основними показниками якості контрольного тесту є валідність, надійність, диференційна здатність, практичність та економічність. Валідність – характеристика тесту, яка показує, що саме вимірює тест і наскільки ефективно він це вимірює. Валідність тесту означає його придатність для визначення рівня володіння певними іншомовними мовленнєвими навичками і

вміннями. Надійність – це необхідна умова валідності тесту. Надійність тесту визначається стабільністю його функції як інструмента вимірювання. Надійний тест дає приблизно однакові результати при повторному застосуванні.

Диференційна здатність – характеристика тесту, яка вказує на здатність даного тесту виявляти встигаючих і невстигаючих тестованих, тобто з достатнім і недостатнім рівнем володіння знаннями, вміннями та навичками. Практичність – характеристика тесту, яка визначає: а) доступність та посиленість інструкцій тесту і змісту тестових завдань для розуміння тих, хто виконує тест; б) простота організації проведення тестування в різних умовах; в) простота перевірки відповідей і визначення результатів та оцінки. Економічність – характеристика тесту, яка передбачає мінімальні витрати часу, зусиль і коштів на підготовку тесту від планування до видання.

Тести бувають стандартизовані і нестандартні. Стандартизований тест є таким, який пройшов попереднє випробування на великій кількості тестованих і має кількісні показники якості. Нестандартизовані тести розробляються самим викладачем для студентів. Такі тести складаються на матеріалі конкретної теми для перевірки рівня сформованості певної навички або вміння. Нестандартизовані тести застосовуються під час поточного контролю з метою забезпечення зворотного зв'язку у вивченні педагогічних дисциплін в умовах педагогічного університету.

Залежно від цілеспрямованості тести розподіляються на тести навчальних досягнень, тести загального володіння рівнем педагогічних знань, діагностичні тести. Тест складається з тестових завдань, які об'єднуються у субтести. До субтесту входять тестові завдання, спрямовані на один конкретний об'єкт тестового контролю.

В.Коккота вважає, що тестовим завданням є мінімальна одиниця тесту, яка передбачає певну вербальну чи невербальну реакцію тестованого. Кожне тестове завдання створює для тестованого конкретну ситуацію. Тестова ситуація може подаватись вербальними (текст) і невербальними, наочними (малюнки, схема, таблиця) засобами. Очікувана відповідь тестованого може бути вербальною або невербальною (з

використанням літер або цифр, знаків +, -).

Виділяють два основних типи очікуваної відповіді: вибірковою та конструйовану. Вибіркова відповідь передбачає вибір правильної відповіді з кількох запропонованих варіантів – альтернатив.

Вибіркова відповідь буває множинного вибору (вибір з кількох варіантів), альтернативного вибору (вибір із двох варіантів), перехресного вибору (знаходження відповідних пар “стимул-реакція”).

Конструйована відповідь може формулюватись на рівні окремого слова (напівпродукована відповідь) та окремого речення або висловлювання і тексту (продукована відповідь).

Існують тестові завдання двох типів: з вибірковою відповіддю і з конструйованою відповіддю.

Існує ряд основних відмінностей тестів від всіх інших форм контролю. По-перше, тест є науково обґрунтованим методом емпіричного дослідження. По-друге, тест дозволяє подолати умоглядні оцінки знання студентів. Нарешті, найважливішою відмінністю тестового завдання від звичної задачі є його технологічність. Під цим розуміють те, що завдання має чітку однозначну відповідь і оцінюється стандартно на основі цінника. У найповнішій мірі технологічність проявляє себе у разі реалізації автоматизованої системи тестового контролю. Одна з головних переваг тестів полягає у тому, що вони дозволяють опитати всіх студентів з усіх питань навчального матеріалу в однакових умовах, застосовуючи при цьому до всіх без виключення одну і ту ж наперед розроблену шкалу оцінок. Це значно підвищує об'єктивність і обґрунтованість оцінки студента.

Наш досвід застосування тестів у викладанні курсу “Історії педагогіки” підказує, що вони, по-перше, приваблюють студентів своєю незвичністю в порівнянні з традиційними формами контролю і дозволяють тим самим підвищити інтерес до предмету. По-друге, тести спонукають студентів до систематичних занять з предмету, оскільки є невідворотною формою контролю. По-третє, вони створюють своєрідну мотивацію навчання, засновану на підтримці духу постійної здорової конкуренції між студентами. Нарешті, систематичне застосування тестів дозволяє, з одного боку, видозмінити підсумкові форми контролю, зробивши в них

основний натиск на уміння і навички, а також знання вищого рівня, з іншого – створюється ситуація наявності постійного рейтингу у кожного студента, що знову – таки дозволяє зробити підсумковий контроль результативнішим і об'єктивнішим, а в деяких випадках і повністю від нього відмовитися.

Ефективність тестового контролю полягає в тому, що:

- “тестовий контроль дозволяє студенту визначити об'єктивний рівень його підготовки і провести самодіагностику недоліків в його навчанні;
- тестовий контроль знімає внутрішній бар'єр, який може виникнути внаслідок психологічної несумісності студента і викладача” [11, с. 15].

Форма тестових завдань залежить від їх змісту. В даний час в педагогіці розроблено чотири основні форми тестових завдань, які є основою для складання тестів з будь-яких навчальних дисциплін:

1. Завдання закритої форми.

Інструкція: обвести, або, якщо застосовується комп'ютер і тестові завдання подаються на монітор, натиснути клавішу з номером правильної відповіді. Варіативність завдань закритої форми вельми велика, але в основі завжди лежить один і той же принцип: студенту пропонується вибрати відповідь на завдання з декількох запропонованих, причому тільки одна з них є вірною. При цьому мається на увазі, що всі запропоновані варіанти відповіді є рівнопривабливими. Наприклад: після вивчення теми “Педагогічна діяльність та погляди Я.Коменського” з метою контролю рівня знань, вмінь та навичок студентів ми пропонували їм виконати тест:

1. Які з представлених творів належать Я.Коменському:
 - а) “Виховання людини”;
 - б) “Видимий світ у малюнках”;
 - в) “Досвід про людський розум”;
 - г) “Велика дидактика”;
 - д) “Закони добре організованої школи”.
2. Вибери з запропонованого списку роки життя Я.Коменського:
 - а) 1592 – 1670;
 - б) 1469 – 1536;
 - в) 1632 – 1704;

- г) 1703 – 1795.
3. Які чотири типи шкіл були запропоновані Я.Коменським:
- а) тривіальні, елементарні, колегіуми, університети;
 - б) школи початкові, середні, вищі;
 - в) материнська, рідної мови, латинської мови, академічні;
 - г) материнські, пропедіа, медіа, філософські.
4. Як у Я.Коменського була сформульована триєдина мета виховання:
- а) розумове, моральне, релігійне виховання у їх єдності;
 - б) знання мов та наук, віра та доброчесність, добропорядність;
 - в) розвиток інтелекту, фізична досконалість, моральна доброчинність;
 - г) розумове, моральне, фізичне виховання у їх єдності.
5. Які ознаки свідчать про готовність дитини до школи у Я.Коменського:
- а) вміння читати, писати, рахувати;
 - б) інтелект, емоції, вольова готовність;
 - в) засвоєння програми, пізнавальний інтерес, бажання навчатися.
6. Я.Коменський стояв на філософських позиціях:
- а) сенсуалізма;
 - б) метафізики;
 - в) позитивізма;
 - г) релігійного ідеалізму.
7. Я.Коменський пропонував створити школу:
- а) гармонічного розвитку;
 - б) загальної мудрості;
 - в) розвитку доброчинностей.
8. Я.Коменський вважав необхідним засобом закріплення одержаних знань:
- а) застосування їх на практиці;
 - б) повторення;
 - в) зубріння.
9. Я.Коменський уперше в історії педагогіки зробив спробу вікової періодизації і запропонував все життя дитини розділити на чотири вікові періоди по:
- а) сім років у кожному;
 - б) шість років у кожному;
 - в) чотири роки у кожному.

10. Основним у шкільному вихованні Я.Коменський вважав:
- а) приклад вчителів;
 - б) дисципліну;
 - в) фізичні покарання.
11. Я.Коменський сформулював “золоте правило” дидактики:
- а) все, що тільки можна, необхідно подавати так, щоб учні сприймали його органами чуття: видиме – зором, чути – слухом, запахи – нюхом, доступне смакові – смаком, дотику – дотиком;
 - б) намагатися все запам’ятати;
 - в) намагатися все побачити.
12. Я.Коменський пропонував розпочинати навчальний рік:
- а) восени;
 - б) навесні;
 - в) влітку.

Нами розроблені тестові завдання для контролю знань студентів з основних тем курсу “Історія педагогіки”.

2. Завдання відкритої форми.

На відміну від завдань закритої форми в цьому випадку не пропонують варіанти відповідей, а залишають місце для смислової одиниці в якому-небудь твердженні, причому передбачається, що заповнити це місце можна однозначно.

3. Завдання на відповідність. Інструкція: встановити відповідність.

В цьому випадку необхідно встановити відповідність між смисловими одиницями в правому і лівому стовпчиках, причому справа варіантів дається більше, ніж зліва, тобто явно передбачається, що якісь з них є в даному випадку неправильними.

4. Завдання на встановлення правильної послідовності.

Інструкція: встановити правильну послідовність.

Достатньо складна форма, яка перевіряє глибокі і міцні знання навчального матеріалу. Значення її полягає у встановленні послідовності яких-небудь подій, дій, термінів і т.д. У порожніх квадратах треба розставити цифри.

Студенти як правило віддають перевагу першій формі, очевидно, тому, що з психологічної точки зору легше розв’язувати задачу, якщо знаєш, що одна із запропонованих відповідей є правильною. З цієї ж причини третій і четвертій формам, які самі по собі є не зовсім простими і вимагають крім знань, певних

інтелектуальних зусиль, також віддається перевага над другою формою, яка найменше орієнтована на здогадку.

Існують різні різновиди і модифікації тестових завдань, проте всі вони ґрунтуються на цих чотирьох формах. Тест в готовому вигляді є не просто сукупністю, а системою завдань із зростаючим рівнем складності.

Результати, отримані під час тестування, підлягають кількісному підрахунку, на основі якого виставляється оцінка успішності студентів в оволодінні знаннями, уміннями та навичками з педагогічних дисциплін. Для цього кожне тестове завдання спочатку оцінюється в балах. Бали можуть нараховуватись за кількість правильних відповідей шляхом порівняння відповідей тестованого з ключем.

Тестування створює великі можливості для організації контролю над навчальною діяльністю студентів у вищих навчальних закладах.

Література

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України: Історія. Теорія. – К.: Либідь. – 1998. – 325 с.
2. Артемов А., Павлов Н., Сидорова Т. Модульно-рейтинговая система // Высшее образование в России. – 1999. – № 4. – С. 121-125.
3. Беспалько В. П. Педагогика и прогрессивные технологии обучения. – М., 1995. – 254 с.
4. Болонський процес: Документи / Укладачі: З.І.Тимошенко, А.М.Греков, Ю.А.Гапон, Ю.І.Палеха. – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2004. – 169 с.
5. Буга П., Корнов В. Технологія обучения в высшей школе // Вестник высшей школы. – 1991. – № 11. – С. 28-32.
6. Кондрашова Л.В. Процесс обучения в высшей школе. – Кривой Рог: КГПУ. – 2000. – 171 с.
7. Кузьминський А.І. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. – К.: Знання, 2005. – 486 с.
8. Лукиче Г.А. Болонский процесс - императив развития высшего образования в Европе // Высшее образование сегодня. – 2002. – №2. – С. 42-45.
9. Ляудис В.Я. Инновационное обучение и наука. – М., 1992. – 214 с.

10. Монахов В.М. Технологические основы проектирования и конструирования учебного процесса. – Волгоград, 1995. – 254 с.
11. Освітні технології у школі та вузі: Матеріали науково-практичної конференції / За ред. О.М.Пехоти. – Миколаїв, МФ НаУКМА. – 1999. – 123 с.
12. Сухарніков Ю. Вища школа України в контексті Болонського процесу // Освіта: технікуми та коледжі. – 2004. – № 1 (7). – С. 12-21.

В.В.Садова

СТРУКТУРУВАННЯ ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ НА ГРУНТІ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОГО ПІДХОДУ

В статье анализируются принципы структурирования историко-педагогических знаний и предлагается один из вариантов распределения учебной информации на основе модульного подхода.

Principles of making structure of history-and-pedagogy knowledge are analyzed in the article. One of variants of learning information on the basis of credit-and-module approach is provided.

Намагання української спільноти залучитися до загальноєвропейських освітніх процесів, приєднання до Болонської угоди, орієнтири на загальнолюдські суспільні цінності потребують використання нових підходів щодо змісту й способів викладання навіть тих дисциплін вищої школи, які здавалися багатьом поколінням викладачів і студентів доволі сталими. Це твердження безпосередньо стосується навчального курсу “Історія педагогіки”. Історико-педагогічна обізнаність дозволяє майбутньому педагогу орієнтуватися в складному розмаїтті сучасних підходів до педагогічного процесу, збагачує палітру наявних педагогічних засобів, стимулює свободу педагогічної творчості та розвиває критичність мислення, критичне сприйняття численних сучасних освітніх інновацій. Як галузь наукового знання, історія педагогіки є відносно “молодою” наукою, початок її формування – ХІХ ст., та вона потребує постійного оновлення й змістовного удосконалення, оскільки саме історико – педагогічна обізнаність є основою